

BABYLON

ROZUMÍME SI?

MĚSTSKÉ KOLO 2023
KATEGORIE 5. ROČNÍK

JMÉNO:
ŠKOLA: **VÝSLEDKY – CELKEM 61 BODŮ**

Ahoj, gratulujeme ti, že ses dostal/a do městského kola soutěže Babylon. Ve školním kole jsme si přečetli o Galileu Galileovi, který poprvé blíže popsal planety a Měsíc a jejich pohyby, seznámili jsme se se samotným Měsícem, programem ve Hvězdárně a planetáriu Brno a také jsme poznali Neila Armstronga, který jako první úspěšně vstoupil na Měsíc. V tomto kole se o Apollu 11, o poslední výpravě na Měsíc a o dalších vesmírných zajímavostech dozvíš něco víc. Před sebou opět budeš mít několik ukázek z knih, časopisů a internetových stránek, ke kterým se bude vztahovat řada úkolů. Řiď se těmito úkoly a dobře si přečti texty. Nezapomeň si hlídat čas, na městské kolo máš 60 minut.

Člověk zkoumá vesmír desetiletí, ale neúspěšnější misí je bezpochyby dobytí Měsíce. Dobyť byl několikrát, i když některé pokusy úspěšné nebyly. Jaké byly mise Apolla? O úspěšných se dozvíš v prvním textu¹. K textu patří úkoly 1-3.

Dobytí Měsíce - úspěšné mise Apollo

Apollo 11 start: 16. 6. 1969 přistání: 20. 6. 1969 místo přistání: Mare Tranquillitatis posádka: Neil Armstrong, Edwin „Buzz“ Aldrin, Michael Collins	Apollo 12 start: 14. 11. 1969 přistání: 19. 11. 1969 místo přistání: Oceanus Procellarum posádka: Charles „Pete“ Conrad, Richard Gordon, Alan Bean	Apollo 14 start: 31. 1. 1971 přistání: 5. 2. 1971 místo přistání: Fra Mauro posádka: Alan Shepard, Stuart Roosa, Edgar Mitchell
Apollo 15 start: 26. 7. 1971 přistání: 30. 7. 1971 místo přistání: Hadley Rille/Apeniny posádka: David Scott, Alfred Worden, James Irwin	Apollo 16 start: 16. 4. 1972 přistání: 21. 4. 1972 místo přistání: Descartes posádka: John Young, Charles Duke, Thomas „Ken“ Mattingly	Apollo 17 start: 7. 12. 1972 přistání: 19. 12. 1972 místo přistání: Taurus-Littrow posádka: Eugene Cernan, Ronald Evans, Harrison „Jack“ Schmitt

ÚKOL 1: Podle textu o úspěšných misích Apollo rozhodni a ZAKROUŽKUJ, ZDA TVRZENÍ platí (ANO), neplatí (NE), nebo není uvedeno.

Úspěšné přistání na Měsíci se odehrálo celkem šestkrát.
Poslední úspěšná mise se konala v prosinci 1972.

ANO – NE – NENÍ UVEDENO
ANO – NE – NENÍ UVEDENO

¹ NASA, [google.com/moon](https://www.google.com/moon)

Apollo 16 podniklo nejkratší cestu od startu po přistání na Měsíci.
Při zkoumání Měsíce vždy dva kosmonauti byli venku a jeden v modulu.
Každá posádka Apolla přistála na Měsíci na jiném místě.
Místo přistání Apolla 16, Descartes, je největší kráter na Měsíci.

ANO – **NE** – **NENÍ UVEDENO**
ANO – NE – **NENÍ UVEDENO**
ANO – NE – **NENÍ UVEDENO**
ANO – NE – **NENÍ UVEDENO**

Za ÚKOL 1 je možné celkem získat 6 bodů – za každé správně označené tvrzení 1 bod.

ÚKOL 2: Přiřaď **K ZAČÁTKU VĚT JEJICH POKRAČOVÁNÍ** související s textem o úspěšných přistáních na Měsíci. Začátek může mít více logických dokončení. **VYBER VŠECHNA SPRÁVNÁ DOKONČENÍ** jednotlivých vět a napiš písmeno/písmena do rámečku.

1) V roce 1969

B, F

A) letěl společně s Jamesem Irwinem a Johnem Youngem.

2) David Scott

G

B) se konala dvě přistání, kde byla vždy tříčlenná posádka.

3) Na Fra Mauro

C

C) přistáli kosmonauti Shepard, Roosa a Mitchell v roce 1971.

D) se odehrála v červenci a listopadu dvě úspěšná přistání.

E) přistáli kosmonauti v lednu 1971.

F) se odehrála dvě úspěšná přistání - Apolla 11 a Apolla 12.

G) letěl v posádce Apolla 15 v roce 1971.

Za ÚKOL 2 je možné celkem získat 4 body

– za každou správně dokončenou větu + 1 bod, za špatně dokončenou větu – 1 bod.

ÚKOL 3: Odpověz **VŽDY CELOU VĚTOU, KTERÁ NEZAČÍNÁ SPOJKOU**, na otázky související s textem.

Jaká posádka letěla k Měsíci nejdéle a v jakém roce to bylo?

Např. Nejdéle letěla k Měsíci posádka Apolla 17 v roce 1972.

V jaké misi byl Richard Gordon a s kým?

Např. Richard Gordon byl společně s Charlesem Conradem a Alanem Beanem v misi Apolla 12.

Za ÚKOL 3 je možné celkem získat 2 body – za každou správnou odpověď 1 bod.

Apollo 11 bylo první výpravou, která dokázala úspěšně přistát na Měsíci. Pojďme se nyní podívat na komiks², který o jejich misi pojednává. K textu se vážou úkoly 4–6. Sice už o jejich výpravě něco víš ze školního kola, ale nejprve si dobře přečti úkoly, aby ti bylo jasné, co máš s komiksem dělat.

ÚKOL 4: Na další straně se podívej na komiks o Apollu 11 a SEŘAĎ JEDNOTLIVÉ OBRÁZKY podle toho, jak by měly jít logicky za sebou. OČÍSLUJ OBRÁZKY OD 2 DO 9 (s prvním jsme ti pomohli) do pravého dolního rohu.

G JSEM RÁD, ŽE JSTE V POŘÁDKU! AHOJ MIKEU! 7	C SPOJENÍ ZNOVU NAVÁZÁNO! 6	D PÁNOVÉ, UŽ BRZO BUDEME D 8
B TAK SNAD MÁME HOTOVÉ VŠECHNO. 4	E JE TO MALÝ KROK PRO ČLOVĚKA. ALE... 1	I 3
H ZAVÍRÁM MODUL. MIKEU, POLETÍME UŽ ZA TEBOU. 5	A BUZZI, SEISMOGRAF JE NA MÍSTĚ, JEŠTĚ VZTYČÍM VLAJKU. 2	F 9

Za ÚKOL 4 je možné celkem získat 8 bodů – za každý správně očíslovaný obrázek 1 bod.

² https://www.heraeus.com/en/landingspages/lp_group/apollo_11/the_apollo11_comic/the_apollo_11_comic.html

ÚKOL 5: Jaké věty by se nejlépe hodily k jednotlivým obrázkům komiksu? Vyber je z následující nabídky a **ZAPIŠ PŘÍSLUŠNÉ PÍSMENO DO OBDÉLNÍKŮ** u obrázků. S prvním písmenem jsme ti pomohli.

Nabídka popisků:

A) Neil nainstaloval seismograf na měření otřesů a laserový reflektor k zjišťování pohybu Měsíce od Země.
B) Poté vylezli Neil s Buzzem zpátky do lunárního modulu a bezpečně uzavřeli dveře.
C) Neil s Buzzem se bezpečně připojili k hlavnímu modulu na oběžné dráze Měsíce.
D) Raketa se řítila obrovskou rychlostí s okolní teplotou více než 1000 stupňů Celsia zpátky k Zemi.
E) 21. července Neil Armstrong jako první člověk vstoupil na povrch Měsíce. S ním tam byl Buzz Aldrin. Třetí kosmonaut Mike Collins zůstal na oběžné dráze v hlavním modulu, kde na ně čekal.
F) Posádka v modulu spadla do Pacifiku a námořní vojáci jim přijeli otevřít dveře a pomoci jim z rakety
G) Kosmonauti se přivítali a pak už se posadili, protože se chystali na let zpátky na Zem.
H) Neil uzamknul modul a komunikoval s Mikem v hlavním modulu, který zůstal na oběžné dráze.
I) Ke konci sbírání vzorků a zkoumání Měsíce vztyčil Neil vlajku.

Za ÚKOL 5 je možné celkem získat 8 bodů – za každý správně doplněný popisek 1 bod.

ÚKOL 6: Jak by se komiks mohl jmenovat? **VYMYSLI MU ORIGINALNÍ NÁZEV.** V tvém názvu musíš **POUŽÍT ALESPŇ TŘI UVEDENÁ SLOVA** z nabídky. Slova můžeš libovolně skloňovat a časovat, použít slovo příbuzné.

Slova pro vytvoření názvu: Měsíc, let, návrat, dobrodružství, cesta, první, úžas, vesmír, pád, přistání

Tvůj vytvořený název komiksu:

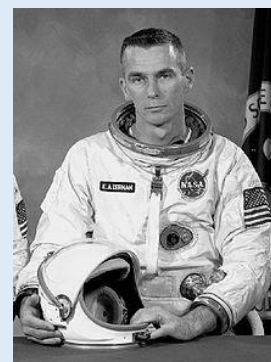
Např. Dobrodružný let na Měsíc; Úžasné přistání na Měsíci; Let na Měsíc a návrat domů

Za ÚKOL 6 je možné celkem získat 4 body
– za každé použité slovo z nabídky 1 bod + 1 bod za vhodný název.

Posledním mužem na Měsíci byl Eugene Cernan, který byl součástí mise Apollo 17, poslední mise na Měsíc. Jak se Eugene cítil? A zažil něco neobvyklého? Nyní si s ním přečti rozhovor³. K tomuto textu se vážou úkoly 7-9.

Otázky novináře:

1.	Eugene, jak jste se dostal do posádky Apolla 17?
2.	Co Vás fascinovalo na zkoumání Měsíce, Eugene?
3.	Byl nějaký zádrhel, který jste na Měsíci museli řešit?
4.	Změnila Vás nějak cesta na Měsíc, Eugene?

Odpovědi astronauta Eugena Cernana:

A)	Jemné částičky měsíčního prachu pronikaly do pohyblivých součástí našich nástrojů a věci se nám začaly porouchávat . Všude bylo hodně prachu. A protože se vše muselo přidržívat značnou silou, nám zejména ruce a předloktí hrozně ztěžkly.
B)	Stal jsem se jednou z pouhých dvanácti bytostí, které stanuly na Měsíci. A to je prostě síla! Nejde to obyčejně popsat. Stát na měsíčním povrchu a vzhlížet zpět na naši Zemi, to v člověku vyvolá tak osobní pocit úžasu, že je člověku do pláče. Život je tak vzácný a nyní si ho vážím ještě víc. Ovlivnilo mě to navždy.
C)	Byl jsem již dlouhá léta členem NASA, účastnil jsem se letu Apolla 10, který byl prvním, co obletěl Měsíc kolem jeho oběžné dráhy. A vždy jsem se chtěl na Měsíc podívat, byl to můj sen. Pracoval jsem na sobě a jsem rád, že jsem dostal ještě jednu možnost v Apollu 17.
D)	Jako obyčejní zaměstnanci jsme se nasnídali, oblékli a vyrazili autem do práce, ačkoli naše strava , oblečení i auto tak docela obyčejné nebyly. Dost mě to uchvátilo, protože být tři dny na Měsíci a zkoumat jeho povrch, to bylo něco tak jiného než na naší planetě.

ÚKOL 7: V textu jsou vyznačena čtyři slova. **NAPIŠ K NIM SYNONYMA** (slova stejného významu) tak, aby šla tato slova nahradit v textu a text nezměnil svůj význam.

porouchávat rozbíjet, ničit, kazit možnost příležitost / šance
obyčejně jednoduše / jen tak / prostě strava potrava / jídlo / pokrm

Za ÚKOL 7 je možné celkem získat 4 body – za každé správně doplněné synonymum 1 bod.

ÚKOL 8: PŘIŘAĎ K OTÁZKÁM, které pokládal novinář Eugenu Cernanovi, **ODPOVĚDI**, které jsou v druhé tabulce. **K ČÍSLŮM OTÁZEK ZAPIŠ PÍSMENA ODPOVĚDÍ**, které se k nim nejlépe hodí.

1. otázka	2. otázka	3. otázka	4. otázka
C	D	A	B

Za ÚKOL 8 je možné celkem získat 4 body – za každou správně přiřazenou odpověď 1 bod.

³ CERNAN, Eugene a Don DAVIS. *Poslední muž na Měsíci*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1165-X.

ÚKOL 9: Zakroužkuj VŠECHNA TVRZENÍ, KTERÁ NEJSOU SPRÁVNÁ.

- a) Eugene Cernan letěl do vesmíru v programu Apollo třikrát.
- b) Apollo 10, ve kterém Eugene Cernan letěl, obletělo Měsíc a vrátilo se zpět na Zemi.
- c) Eugene Cernan byl uchvácený tím, jak zkoumali Měsíc a jak na jeho povrchu pracovali.
- d) Všechny stroje, které Eugene a jeho spolupracovník používali, na Měsíci bezchybně fungovaly.
- e) Eugene Cernan nebyl nijak ovlivněný jeho cestou na Měsíc, nezměnilo ho to.
- f) Na Měsíci bylo kromě Eugena Cernana pouze dvanáct dalších astronautů.

Za ÚKOL 9 je možné celkem získat 4 body – za každé správné tvrzení + 1 bod, za špatné – 1 bod.

Ve Hvězdárně a planetáriu Brno můžeme zajít na různé programy, ale moc zajímavé je také samotné pozorování oblohy, kdy s odborníkem prozkoumáte to, co je zrovna viditelné na nebi. K poslednímu textu⁴ se vážou úkoly 10-12.

Pozorování večerní oblohy

Už jste na vlastní oči spatřili krátery na Měsíci, Saturnovy prstence, Jupiterovy bouře a satelity, srpek Venuše, barevné dvojhvězdy, jiskřivé hvězdokupy, jemné mlhoviny anebo galaxie vzdálené miliony světelných roků? To všechno můžeme pohodlně ukázat pomocí moderních automaticky naváděných dalekohledů. Prosklená fasáda a velká průchozí terasa navíc zprostředkují úžasné pohledy na denní i noční Brno. Komentované procházky večerní oblohou vedou vždy odborní průvodci. S ohledem na změny v postavení nebeských těles, stejně jako roční období, je každá taková výprava zcela jedinečná. Pozorování je vhodné pro návštěvníky jakéhokoli věku, a je dobré (dokonce i v létě), se na něj teple obléci. I když máme k dispozici skutečně špičkové dalekohledy, ani ony nic nezmůžou s pozemskou oblačností. V případě špatného počasí nabízíme náhradní program s ukázkou umělé hvězdné oblohy v malém planetáriu. P. S.: Nezapomeňte se teple obléci!

ÚKOL 10: Zakroužkuj VŠECHNY MOŽNOSTI, KTERÉ VYPLÝVAJÍ Z TEXTU Pozorování večerní oblohy.

- a) Je dobré mít na pozorování teplé oblečení, protože se pozorování koná na kopci, kde fouká.
- b) Pokud je v době pozorování oblohy špatné počasí, koná se náhradní program uvnitř planetária.
- c) Každé pozorování večerní oblohy vede odborník, který prohlídku komentuje.
- d) Pozorování se koná na neprůchozí terase, odkud je vidět pouze noční Brno.
- e) Pokud je v době pozorování oblohy hodně špatné počasí, program je přeložený na jiný termín.
- f) Pomocí moderních dalekohledů můžeme zahlédnout klidně i galaxie vzdálené miliony světelných let.

Za ÚKOL 10 je možné celkem získat 3 body – za každé správné tvrzení + 1 bod, za špatné – 1 bod.

ÚKOL 11: S pomocí textu DOPLŇ LOGICKY A PRAVOPISNĚ SPRÁVNĚ CHYBĚJÍCÍ ČÁSTI vět.

Když přijdeme v Brně do hvězdárny / planetária, můžeme se kromě školních a veřejných prohlídek / programů / projekcí zúčastnit i pozorování večerní oblohy.

Ve hvězdárně je prosklená fasáda, kde můžeme pozorovat Brno ve dne i v noci. Pokud pozorujeme moderními dalekohledy, můžeme vidět krátery na Měsíci a také Saturnovy prstence.

Za ÚKOL 11 je možné celkem získat 7 bodů – za každé správně doplněné slovo 1 bod.

⁴ <https://www.hvezdarna.cz/porad/pozorovani-vecerni-oblohy/>

Na závěr si ověříme, jak pozorně jsi jednotlivé texty četl/a. V posledním úkolu 12 se spojí všechny texty dohromady. Dokážeš ho vyřešit?

ÚKOL 12: DOPLŇ VĚTY PODLE INFORMACÍ, které ses dozvěděl/a v tomto kole Babylonu. Číslo za větami znamená písmeno doplněného slova, které tvoří tajenku. Po napsání všech slov a označení všech písmenek se ti tajenka objeví. Říd se vzorem, který s tajenkou nesouvisí.

Vzor: Eugene Cernan byl dlouhá léta členem _____ N A S A _____ . 2

V Apollu 11 letěl první muž na Měsíci Neil _____ ARM S TRONG _____ . 4

David Scott letěl v posádce _____ A POLLO _____ 15. 1

Neil Armstrong na Měsíci _____ VZ T YČIL _____ vlajku. 3

Posledním mužem na Měsíci byl _____ E UGENE _____ Cernan. 2

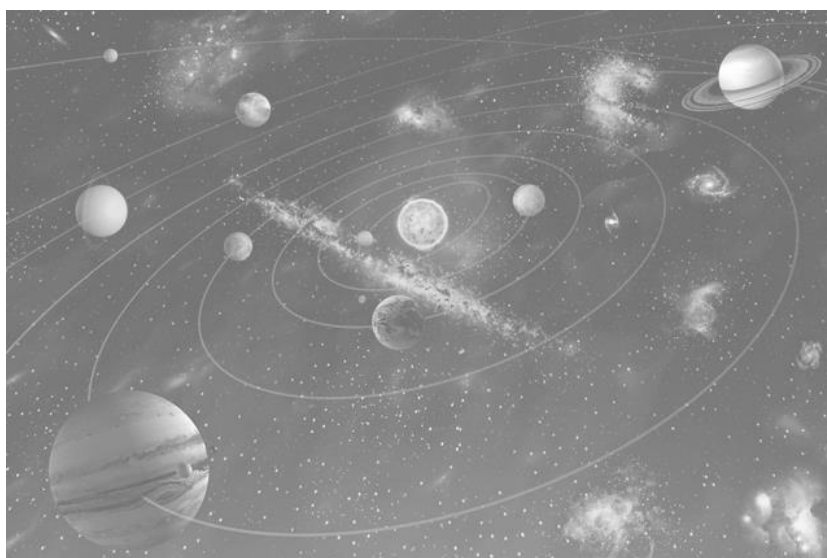
S Neilem Armstrongem byl na Měsíci zároveň ještě Buzz _____ ALDR I N _____ . 4

Při pozorování ve hvězdárně můžeme vidět i srpek _____ VE N UŠE _____ . 3

Tajenka:

Druhou největší planetou Sluneční soustavy je _____ S ATURN _____ . Tato planeta byla pojmenována po římském bohu zemědělství, sklizně a času.

Za ÚKOL 12 je možné celkem získat 7 bodů – za každé správně doplněné slovo 1 bod + 1 bod za tajenku.

DĚKUJEME ZA TVOU ÚČAST V SOUTĚŽI!

BABYLON

ROZUMÍME SI?

KATEGORIE 5. TŘÍD

VÍTÁME TĚ V MĚSTSKÉM KOLE SOUTĚŽE!

SOUTĚŽ MÁ ZÁŠTITU
NÁMĚSTKA PRIMÁTOR KY MĚSTA BRNA
MGR. JAROSLAVA SUCHÉHO
A RADNÍ PRO ŠKOLSTVÍ
JUDR. IRENY MATONHOVÉ

PARTNERY SOUTĚŽE JSOU:

Hvězdárna
a planetárium
Brno

Hvězdárna
a planetárium
Brno

